

Польова Леся Василівна
Прикарпатський національний
університет ім.В.Стефаника
Інститут туризму і менеджменту
асистент кафедри екології та рекреації

**ПІДГОТОВКА МЕНЕДЖЕРІВ ТУРИЗМУ ЯК СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНА ТА ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА**

**SOTIALITY-ECONOMICAL AND PEDAGOGICAL PROBLEM IN
EDUCATION OF TOURISM MANAGERS.**

Polyova Lesya Vasylivna
Precarpathian National University
named after Vasyl Stefanyk
Institute of Tourism and Management
Assistant of the Department
of Ecology and Recreation

Summary

In this article theoretical and methodical grounds of training specialists for the sphere of tourism have been researched. There have been elaborated the problems of investigation in pedagogical theory and practical activity of educational institutions.

Key words: tourism education, tourism educations system, conception of pedagogical education, tendencies.

Український народ пережив нелегкий період в останні 20 років, але зміг подолати всі труднощі, швидко й рішуче здійснивши перехід до демократії і ринкової економіки. Сучасна Україна – динамічна європейська країна, яка має розвинену систему освіти, що формувалась багато століть. Створення стрункої

освітньої системи, серед яких – туристська освіта, її докорінне реформування неможливе без аналізу туризму як соціально-економічної і педагогічної системи, історичного досвіду розбудови туристичної галузі на різних етапах розвитку державності. Даний аналіз має мати системний підхід в розгляді всіх суспільних явищ, тому що їх розгляд окремо, відірвано від цілого, ізольовано, не може дати відповідей на запитання, що потребують урахування суттєвих зв'язків, взаємо залежностей між явищами.

Туризм – явище знайоме кожному. В усі часи планету перетинали багато численні мандрівники та першопрохідці. Але лише недавно туризм виник як специфічна форма діяльності людей, якою обов'язково потрібно управляти. У зв'язку з цим особливого значення набуває підготовка менеджерів з туризму нової генерації, від знань, умінь і компетентності яких значною мірою залежить економічний поступ країни. За таких умов постають цілком нові цілі і завдання у підготовці менеджерів з туризму. Вони мають враховувати соціально-економічні умови, в яких діятиме менеджер. Якщо раніше висновок майбутнього з минулого був основою стратегії управління, то в нових умовах менеджер з туризму має бути спрямований на створення майбутнього, яке часто-густо повністю суперечить минулому та теперішньому. [2, 148]. Але без минулого не побудуєш майбутнього. Тому складається думка, що сьогодні недостатньо однієї логіки. Головним є інтуїція та творчість. Усі ці обставини вимагають формування у майбутніх менеджерів істотно нових якостей, що завжди будуть актуальними.

Наведемо слова Пітера Друкера (США) – « Менеджмент – це особливий вид діяльності, який перетворює неорганізований натовп в ефективну й продуктивну групу ...» [1, 106].

Система підготовки менеджерів з туризму, незважаючи на кілька реформ у минулому і реалізацію в останні роки нових програмно-організаційних положень є предметом спеціальних досліджень, аналізу і пошуків оптимальних рішень. В умовах глибоких змін вчені пропонують нові концепції педагогічної

освіти і нові моделі підготовки вчителів. У цій сфері науковці мають цінний доробок, вартий поглибленого аналізу.

Вчені досліджували окремі аспекти і явища в діяльності системи освіти, зокрема створення умов для ефективної професійної підготовки менеджерів (Я.Д. Антошкевич, А.С. Барчак, Т. Боровський, С.М. Квятковський), організація процесу професійної підготовки менеджерів (Я. Бексяк, Б. Вавжиняк, Б. Гарбачик, У. Гжелонська), обґрунтування обсягу знань, умінь, необхідних майбутньому менеджеру (Я.Д. Антошкевич, Т. Борковський, Б. Гарбачик, А. Охеров-Урбанец), створення програм підготовки (К. Голонка).

Аналізуючи дослідження вчених можна зробити висновок, що даній проблемі приділяється багато уваги, бо професія менеджер по туризму – це професія майбутнього, перед якою стоїть багато завдань в результаті яких вона має удосконалитись.

Розв'язання цих важливих завдань гальмується низкою суперечностей, зокрема між:

- вимогам ринку праці до професійної підготовки фахівців сфери туризму та рівнем їхньої кваліфікації,
- необхідністю підвищення рівня туристської освіти та недосконалістю професійно-кваліфікаційної структури кадрів,
- необхідністю врахування особливостей становлення і розвитку системи туристської освіти, прогресивних ідей зарубіжного досвіду професійної підготовки фахівців для сфери туризму та їх недослідженістю у педагогічній науці, нерідко ігнорування у педагогічній практиці.

Розв'язання означених суперечностей потребує визначення мети, обґрунтування змісту, функцій і завдань підготовки фахівців для сфери туризму відповідно до міжнародних стандартів, сучасних і перспективних завдань забезпечення конкурентоспроможності фахівців на світовому ринку туристських послуг.

Також у педагогічних працях зміст туристської освіти не знайшов систематичного й аргументованого висвітлення, що породило низку суперечностей між теорією та потребами суспільної практики. По-перше, туристська освіта, за даними ЮНЕСКО, з 1998р. вийшла на перше місце на всесвітньому ринку праці. Нині туризм створює у світі кожне десяте робоче місце, однак в Україні – лише 3 % нових робочих місць. По-друге, домінуюча в світовій туристській освіті практика підготовки професіоналів за вузькою спеціалізацією створювала проблеми, які у практиці посилювались відсутністю базової професійної освіти. По-третє, традиційне проектування змісту професійної освіти шляхом освоєння відповідного соціального досвіду є малопродуктивним для сфери туризму. З одного боку, туристська освіта не має достатнього досвіду, а з іншого – зарубіжний досвід підготовки фахівців для сфери туризму завжди був пов'язаний із завданнями розвитку всесвітнього туристського ринку, на якому Україна виконує роль донора: туризм використовується як канал валютних трансферів.

Таким чином, необхідність розв'язання завдань, спрямованих на створення системи туристської освіти, потребує обґрунтування наукових засад підготовки фахівців для сфери туризму відповідно до сучасних світових освітніх тенденцій і національних інтересів, а також розвитку й структуризації мережі навчальних закладів, що здійснюють підготовку фахівців для сфери туризму.

Адже тут неможливо створити « запас » послуг, туристський продукт « швидко псується » і тому відразу передається « із рук в руки » - від виробника до споживача [3, 455].

Відповідність змісту навчання вимогам майбутньої професійної діяльності, зв'язок навчання з виробничою практикою, навчання на робочому місці, взаємозв'язок теоретичних курсів із практичними предметами, тривале стажування на робочих місцях під час навчання у вузі – ось те, що формує основу висококваліфікованих спеціалістів сфери туризму. Але нажаль у

туристичній індустрії дотепер характерним є працівник, який багато знає, але мало що вміє. Цей « образ » є досить відомий у світі своєю високою вимогливістю до туристів, оскільки такий « спеціаліст » замість надання гостю практичної послуги, перетворюється в його « вихователя ».

Також одна з головних особливостей підготовки спеціалістів з туризму у вищій школі – її зв'язок з життям, з конкретними особливостями майбутньої діяльності. Тому шлях розвитку вищої освіти - це бажання наблизити теоретичну підготовку до практичної. Адже практика має велике значення:

- чергування розумової праці з фізичною діяльністю,
- позитивне налаштування до праці,
- практика перевіряє засвоєння знань,
- під час роботи відбувається тренування різних аналізаторів.

Менеджер майбутнього – це підприємець за стилем життя. Людина, яка претендує на провідну роль у сфері бізнесу, потребує гнучкого інтелекту. Це дозволить їй адаптуватись до швидких змін у зовнішньому середовищі, що є реальністю сучасного економічного життя, сприймати і застосовувати новітні форми роботи. Тому актуальним зараз є надання знань із сучасних методів управління майбутнім менеджерам. Вони ґрунтуються на передбаченні змін і прийнятті гнучких екстрених рішень.

Тому викладач-майбутнього, який формує фахівців для туристської галузі, повинен знати:

- сутність туризму, економічну доцільність, рівень розвитку в Україні та в інших країнах,
 - педагогічну та туристську інноватику,
- вміти:
- любити людей, вірно сприймати навколишній світ,
 - творчо і цілісно мислити, орієнтуватись в нестандартних умовах,
 - вміти трансформувати негативні настрої, формувати комунікаційні здатності у майбутніх фахівців,

- навчити студентів самостійно мислити, діяти, вести науковий диспут, здійснювати пошук оптимального виходу із запропонованих професійних ситуацій та особисто відповідати за прийняті рішення,
- враховувати психологічні характеристики особистості.

Саме університет забезпечує безперервну систему підготовки кадрів у сфері туризму, що охоплює всі ланки діяльності та основні напрямки роботи. Спеціалісти з вищою освітою готуються за ступеневою системою: бакалавр-спеціаліст-магістр. Студенти за чотири роки навчання опановують не тільки фундаментальні, але й професійно-орієнтовані дисципліни, дисципліни спеціалізації, проходять навчально-виробничу, педагогічну та виробничу практики, що дозволяють отримати кваліфікацію, достатню для виконання виконавчих функцій з організації туристичної діяльності. Тобто підготовку кадрів слід провадити таким чином, щоб навчальні заклади не лише готували фахівців для сьогоденної практики, але й певним чином сприяли створенню нових робочих місць (перспективна, «випереджаюча» орієнтація). Головною турботою навчальних закладів є формування конкурентноздатних фахівців, які мають підприємницькі навички, здатні працювати ініціативною. Готуються не просто кваліфіковані кадри, але й виховуються особистості, які своєю працею сприятимуть розбудові Україні.

Створення такої армії управлінців нового типу – завдання дуже складне. При цьому покладати надії виключно на природний відбір серед сьогоденних керівників та потенційних претендентів на їх роль самими умовами ринкової економіки та конкуренції нерозумно.

Таким чином, професійна підготовка менеджерів має базуватися на програмах, що враховують перспективні потреби економіки, готувати майбутнього менеджера до діяльності на міжнародному ринку праці, бути лідером у сучасній організації виробництва. Навчальні плани і програми професійної підготовки в галузі управління мають відповідати новому баченню вищої освіти, згідно з яким випускник факультету менеджменту туризму –

людина широкої освіченості, цілеспрямованості й наполегливості і відповідальна особистість.

Література

1. Мальська М.П., Худо В.В., Цибух В.І. Основи туристичного бізнесу: Навчальний посібник – Київ: Центр навчальної літератури, 2004.- 272 с.
2. Нікітчина С. теоретичні аспекти розроблення сучасної концепції підготовки менеджерів освіти у вищій школі // освіта і управління. – 2004.- Т.7.4.1. – С.148-160.
3. Туризм у ХХІ столітті: глобальні тенденції і регіональні особливості: Матеріали II-ї Міжнародної науково-практичної конференції (10-11 жовтня, 2001 р.) /Редкол.:Цибух В.І. (голова) та ін. – К.: Знання України, 2002. – 560с.
4. J.Szempruch, pedagogiczne kształcenie nauczycieli wobec reformy edukacji w Polsce, Rzeszów 2000, s.60.
5. W.Okoń, kształcenie nauczycieli w Polsce - stan i kierunki przebudowy, „Raporty tematyczne”, nr 4, Kraków 1991, s.43.

**ЗАЯВКА
НА УЧАСТЬ В МІЖНАРОДНІЙ НАУКОВО-ПРАКТИЧНІЙ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**« ТУРИСТИЧНА ОСВІТА В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ І
ПЕРСПЕКТИВИ »**

ПІДГОТОВИМО КОМПЕТЕНТНІ КАДРИ ДО ЄВРО-2012

**19-21 ЛИСТОПАДА 2007 РОКУ
м.КИЇВ**

ПРИЗВИЩЕ – Польова

ІМЯ – Леся

ПО-БАТЬКОВІ – Василівна

НАУКОВИЙ СТУПІНЬ, ЗВАННЯ, ПОСАДА – асистент кафедри екології і
рекреації

НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД АБО ІНШЕ МІСЦЕ РОБОТИ - Прикарпатський
національний університет ім..В.Стефаніка Інститут туризму і менеджменту,
кафедра екології і рекреації

АДРЕСА ДЛЯ КОРЕСПОНДЕНЦІЇ - м. Івано-Франківськ, вул..Донцова 11\8,
76025

ТЕЛЕФОН – 8(034)2 53-78-84

ФАКС – 8(034)2 53-78-84

Е-МАІЛ-polyovy@ukr.net

ТЕМА ВИСТУПУ АБО ПОВІДОМЛЕННЯ - ПІДГОТОВКА МЕНЕДЖЕРІВ
ТУРИЗМУ ЯК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ТА ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА